

ФЕСТИВАЛ • без превода

24.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ
ПОЗОРИШНИ
ФЕСТИВАЛ | УЖИЦЕ | 5-12. НОВЕМБРА 2019.
www.uzickopozoriste.rs
www.jpj.uzickopozoriste.rs

БРОЈ 2 | ГОДИНА XXIV | 6. НОВЕМБАР 2019.

ОТВОРЕН 24. ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ "БЕЗ ПРЕВОДА"

Југословенски позоришни фестивал је јунак нашег доба

- Југословенски позоришни фестивал у Ужицу, Фестивал без превода, јунак је нашег доба. Зато што надилази невоље региона и шаље јасне поруке о томе како је могуће бити и храбар и истрајан и наклоњен заједништву, рекао је, између осталог, Бранислав Мићуновић

Палење бакљи испред зграде Народног позоришта, затим, извођење химне трубачког оркестра Јовице Јовановића на тераси позоришта и потом ватромет, најавили су почетак 24. Југословенског позоришног фестивала који је отворио синоћ у препуној позоришној сали Бранислав Мићуновић, редитељ, професор глуме, ранији амбасадор и министар културе Црне Горе у више мандата, добитник Ардалиона и велики пријатељ ЈПФ-а од оснивања. Преносимо његову беседу у целисти:

- Захвалан сам на части која ми је дата да отворим 24. Југословенски позоришни фестивал „Без превода“, који се одржава у Ужицу, у пријатељској Србији.

И у овој прилици истичем важност овог позоришног фестивала и његову мисију. Основан 1996. године у чијем су се репертоару

нашле представе из Србије и Црне Горе, да би 2007. направио важан, осмишљен искорак и проширио своју умјетничку територију на Хрватску и Босну и Херцеговину.

Дефинисан као Фестивал без превода јасно нам је указао на то да је могуће живјети у заједничком простору, не само језика, не само у простору са 16 милиона становника и свих предности

соке позоришне домете.

На овогодишњу тезу фестивала „Ко је јунак нашег доба“, устврдићу да је и овај фестивал сам одговор на то питање. У вјечитој потрази има ли јунака и ко је. Какав је. Знамо, охрабрени, да га има. Можда, насељени страхом и бригом за голи живот, нијесмо у стању да га препознамо.

И Југословенски позоришни

које та чињеница собом носи, већ и потребе за дубоким смислом прожимања и живота и културе. Овај фестивал је самим тим поставио отворено питање, да ли је то заједништво једино могуће у позоришту и ставио нам на савјест и то – да ли смо, још увјек, освијестили све предности нашег заједништва.

Из снажне мисионарске идеје овог фестивала, природно је, произилази његов високи умјетнички ниво. И овогодишња селекција, у чијој конкуренцији су најбоље представе региона, потврђује ви-

фестивал у Ужицу, Фестивал без превода, јунак је нашег доба. Зато што надил ази невоље региона и шаље јасне поруке о томе како је могуће бити и храбар и истрајан и наклоњен заједништву.

Драги пријатељи, поштовани господине Стаматовићу, поштовани господине Ранковићу, изражавам дубоко поштовање за труд и начин како конципирате и заједно са вашим сарадницима водите овај фестивал. Желим да и овогодишње издање код изузетне ужичке публике наиђе на топао

пријем и доживи заслужени успјех.

Мојим драгим пријатељима у жирију не завидим јер ће у овакој конкуренцији доносити и тешке одлуке.

Свим учесницима фестивала, умјетничким и техничким ансамблима, свим позориштима која учествују на овогодишњем фестивалу желим да се у пријатељском Ужицу осјећају добро и надахнуто.

Вама, драги пријатељи, поштована господо Ужичани, љубитељи позоришта, желим да уживате у програму фестивала и у сваком појединачном извођењу.

У овом свечаном тренутку, за град Ужице, за све нас оvdје окупљене, са нескривеном радошћу, проглашавам 24. Југословенски позоришни фестивал "Без превода", отвореним.

После званичног отварања, изведена је и прва од седам такмичарских позоришних представа. Глумци Народног позоришта Београд приказали су „Нечисту крв“ Боре Станковића у режији Милана Нешковића.

Р.П. фото: Н.К.

ГРАД
УЖИЦЕ

РАЗГОВОРИ О ПРЕДСТАВИ И ПРЕС КОНФЕРЕНЦИЈА

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД

Мора ли се заиста?

Бојан Муњин, селектор 24. ЈПФ-а: Преко наше идеје Фестивала, желели смо да пропитамо ко је јунак нашег доба, да се запитимо у класику, традицију и видимо како она функционише данас. Са друге стране - како се она позоришним средствима актуелизује, али и колико нам гласови из дубине, са краја 19. и почетка 20 века, звоне и данас. Интересанан је ритам времена у овој причи. Оно капље полако и све што се догађа, мирни тренуци и велике трагедије, све се дешава споро, једно за другим. То је живот који смо живели онда и који живимо данас. Питање је да ли су јунаци – јунаци, или је јунак свако од нас, анониман, а сваког јутра и сваког дана мора да буде јунак. Са тим капањем времена и ми питамо себе шта је са нама. Сматрам да је ово врло захтевна и вредна, поштена, глумачка представа.

Ивана Вујић, управник НП Београд: Донели су представу необичне оштрине и тачности. То није чест случај у нашем позоришту. Овде сви играју као један, а сви су појединачно веома дубоки људи. Они познају књижевност, воле ликовну уметност, оперу, балет. Овде немате ниједног уметника чије лично „ја“ није изузетно. Захваљујући њиховим изузетним личним „ја“, ова представа је у својој тачности добила дубинско узбуђење које се тражи. Њихово лично ја, сигурна сам, промениће и ваше лично ја.

Милан Нешковић, редитељ: Третман људи и породице у овом делу нама није стран. Драго ми је што људи препознају да оно што се дешавало некада, негде доле, на југу уопште није питање дијалекта већ истинитости, односно – вероватности. Нас су увек учили да је вероватно увек истинито, јер истинито не буде увек вероватно. Ове ствари су и данас јако вероватне.

Маја Тодоровић, адаптација: Увек говорим да је из једног Бориног романа могуће извући материјал за минимум три драме, на прво читање. Тема за коју смо

се Милан и ја одлучили је оно што смо у том тренутку видели као савремен проблем, а то је насиље над женама. Оно је свеprisутно, а о њему се и даље ћути. Софку можемо посматрати као јунака нашег доба, али као јунака који позива на преиспитивање, а не као јунака чију линију треба да пратимо јер је исправна. Она треба да буде јунак који ће у нама пробудити мисаони процес.

Јована Стојиљковић, Софка: Када смо почели пробе, било ми је битно да што пре поставимо сва питања и да сазнам у ком правцу ћемо радити. Онда је редитељ урадио најпаметнију ствар – пре свега се бавио друштвом, породицом и свима који ме окружују. Тако сам успостављала лик у односу на њих. Софка је лик који трпи радњу, она је не води.

Душанка Стојановић Глид, Стана, Маркова жена: Ови комади се и даље непресушно истражују зато што је манипулација жртве огромна. Свако насиље, над било којим полом је – насиље. Над женама је можда извршено веће насиље, гледано кроз историју. Ипак, то је питање примата и матријархата у коме је манипулација метод да се влада мушким стремљењима. То је и данас присутно. Суштински, у овом комаду је савремено и вечно питање – зашто се инцест и даље истражује? Шта је то што је некада мушкараца доводило у страшно инфериоран положај, у коме не зна да ли је дете његов син или брат.

Љиљана Благојевић, Магда слушкиња: Магда апсолутно

прихвата традиционално схватање. То је добро објашњено у њеном обраћању Софки, када јој каже да оно што има у себи нико не може да јој узме. Она заговара престанак на такав поредак.

Наташа Нинковић, Тодора, Софкина мајка: Данас пристајемо на исте ствари, само су мотиви другачији. Допало ми се то што је рекао Бојан Муњин, да данас како се пробудиш, мораш бити јунак свог доба. По том принципу и они живе. Мислим да сличне ствари данас проживљавамо, само их другачије називамо.

Небојша Дугалић, Ефенди Мита: Ту су на делу уплетени рогови разноликих слабости. Постоји парадокс у патријархалној визији мушке снаге, јер је позиција мушкараца специфична. Од њега се свакога дана очекује да буде јак и јунак свога доба. То је фрустрирајуће. Мора бити јак као муж, мужјак, отац, све. Од њега се очекује да понесе највећи терет. У свим ликовима видимо измицање ослонца од стране судбине, анонимне силе. Ми не видимо лице инстанце која нас зове да будемо јунаци. Када човек дела условљен својим слабостима, али и социјално условљен да буде јак, добијамо продубљивање разноликих слабости.

Златија Оцокољић Ивановић, Стоја, Тодорина сестра: Мислим да жена коју играм представља архетип данашњих жена које су у већини. Оне немају новца, живе веома скромно, али то носе достојанствено и са осмехом. Нико не види колико немају и колико

им је тешко. У разговору са Софком, док јој говори да треба да пристане, да је то судбина, она каже фразу: „Времена су таква да се мора“. На Софкино питање – шта се мора, одговара: „Мора се“. Та фраза је наше наслеђе које нас прогања.

Радмила Живковић, Симка, купачица: Преживесмо Бору Станковића, који је највећи футуристички писац. Тек ће се он режирати, јер материјала ће тек бити. У једном тренутку запитала сам се шта мој лик уопште тражи ту. Онда сам схватила да је она једина преживела. Ово не бих сводила на мушко-женски однос, већ на однос опстанка врсте.

Танасије Узновић, Арса, Марков слуга: Ако би следиле вечитог Бору Станковића, онда Арса памти и боља времена. То су времена под Турцима, ако бисмо дословно посматрали ситуацију. Арса гледа, ћути, ради и реагује када је неопходно. Да ли када читате Блиц, Курир или Ало препознајете Томчину реченицу: „Иди и убиј“? Арса у овом времену ради управо то.

Алмир Имширевић, критичар: Имам осећај да сам гледајући ову представу, видео много тога што гледам у ТВ дневницима. Подразумевамо да је Софка у првом плану и да је реч о насиљу над женама, али мени је најстрашнија сцена у којој разговарају отац и син. Постали смо толико безосећајни да не примећујемо шта се деци ради. Са тим много шта почиње.

Ана Милошевић

ИВАНА ВУЈИЋ, УПРАВНИЦА НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА БЕОГРАД

Позориште је заједнички рад, поштовање и љубав

За годину дана извели смо велики број интересантних и рејских премијера, за које влада велико интересовање, каже Ивана Вујић

Скоро ће годину дана од Вашег именованја за управницу Народног позоришта. Да ли се ситуација стабиловала после прошлогодишњих несугласица, због кадровских и других проблемима у националној позоришној кући и јесу ли се оне преобликовале у страсти уметничког стваралаштва?

- Ми немамо несугласица, а страсти су увек добре. Ми горимо Аполоновом ватром, ако бих могла тако да кажем.

Шта то значи?

- За годину дана извели смо велики број интересантних и ретких премијера. Међу њима је представа „Нечиста крв“, опера „Коштана“, Петра Коњовића, која је изведена после 60 година од прве изведбе и која је бисер наше музичке традиције, али и прва изведена српска опера „На уранку“, Станислава Биничког. За обе опере интересовање публике је огромно. На Малој сцени била је премијера „Да ли сте за безбедност“, по тексту Биљане Јовановић, а младе редитељке Анђелке Николић, са којим веома често гостујемо и којом смо промовисали младе глумце. Приредили смо и балет „Лабудово језеро“ и одлучили се за велике пројекте, који се раније нису радили. У ансамблу сам за текла око тридесеторо људи који нису играли дуже од шест година, а сада је већина њих на сцени.

Значи ли то да се ситуација, ипак, стабиловала?

- Шта значи стабиловано? Ништа у животу није стабиловано. Позориште је жив инструмент. Нашу кућу чине три велика ансамбла са великим бројем изузетних уметника. То што производимо интересантна дела говори о нашем раду и нашој љубави. Немојте тражити стабилност, тражите поштовање и љубав, које сада постоје у позоришту. То су две најважније и најређе категорије. Стабилност не постоји у животу. Ово је велико по-

зириште са великим бројем уметника и ја не размишљам о стабилности, већ о љубави и поштовању. Позориште је заједнички рад, поштовање и љубав.

Како се реализује сарадња са европским и светским позориштима и фестивалима, али и гостовања која сте најављивали?

- Нашим гостовањима смо отворили нове путеве. Угостили смо „Дојчес театар“ (Берлин) и они ће доћи код нас. Потписали смо низ споразума са свим националним позориштима у региону, али и Европи која су нам једнака по статусу и значају, као што су „Комеди Франсес“, „Дојчес театар“, а наши партнери биће и театри „Александрински“ (Санкт Петербург) и „Мали“ (Москва). Тренутно, наш балетски ансамбл са „Хазарским речником“ је на гостовању у Јужној Америци. Управо смо се вратили из Њижњег Новгорода, са фестивала на коме смо добили награду за „Царство мрака“, по Толстојевом делу.

Од пре неколико дана Тања Шљивар није на челу Дrame и уместо ње сте на ту позицију именовали драматуршкињу Молину Удовички Фотез. Да ли ће та ка-

дровска промена утицати на програм Дrame?

- Колегиница Молина је веома дуго у Народној позоришту и јако добро познаје ансамбл. Са колегицом Шљивар и даље ћемо сарађивати и радити заједничке пројекте. Она, као млада особа и писац, има право да искористи шансе које јој се тренутно нуде. Она је изузетан писац. Има право на то, али Народно позориште је задржава као свог сарадника, што је такође веома лепо, јер се наша сарадња не прекида.

Како коментришете гунђања о томе да Народно позориште воде жене, јер су управница, директорка Дrame, председница Управног одбора и директорка Опере жене?

- Ја сам прва жена која је изабрана за управницу и на то сам веома поносна. Моја професорка Вида Огњеновић је била пре мене, али у статусу в.д. управнице. Потпуно је нормално да су жене на тим позицијама. Наше жене су свикле на велики рад и у

томе су јако добре. Све дивне глумице нашег ансамбла имају породице, негују децу, добре су мајке, на пробама су највредније, а умеју да сликају, пишу поезију, много читају. Жене, нарочито балканске, бескрајно су вредне. Увек су под притиском и раде много више од мушкараца, али и без мушкараца свет не би постојао. Не правим разлику међу половима, већ су ми важни дубина душе и могућности срца, а да ли можемо бити јунаци срца то је садржано и у питању овогодишњег фестивала - Ко је јунак нашег доба?

Текст и фото: Н.К.

БИЛТЕН ЈПФ-А ДОСТУПАН ЈЕ НА САЈТОВИМА:
www.uzickopozoriste.rs, www.jpf.uzickopozoriste.rs
www.uzickanedelja.rs, www.infoera.rs, www.uzicemedia.rs

МИЛАН НЕШКОВИЋ, РЕДИТЕЉ

Поборник сам Кјубриковог стила

- Део сам овој друштва сјектакла, дакле припадник генерације која га је направила. Ми смо део тог глобалног света који су направили и google и facebook, мада њама њим и аналони систем, каже Милан Нешковић

Пре четири године на ЈПФ смо гледали *Белу кафу*, младог редитеља Милана Нешковића којег је већ била упознала млађа ужичка публика. Прво професионално ватрено крштење, догодило се баш у Ужицу.

- Моја прва професионална представа коју сам радио одмах по завршетку ФДУ била је пре тачно десет година у Ужицу. То је била деџа представа *Црвенкапа*, Александра Поповића. Тада је избила епидемија свињског грипа, Фестивал је отказан, тако да сам ја остао у Ужицу док се епидемија није завршила. Фестивал је померен за пролеће наредне године а како чујем, *Црвенкапа* се и даље и игра у ужичком позоришту. Од тада никако да се поново спојимо у некој сарадњи.

Ипак сте ту у комшилуку, на Међавнику, у Мокрој Гори.

- То је Фестивал који смо Кустурица и ја основали пре четири године и који је израстао у Интернационални фестивал студентског театра, у две такмичарске селекције, како би студенти могли да се упознају са савременим трендовима у ре-

гионалним позориштима. Успели смо да окупимо најбоље академије Пољске, Русије и Србије а надамо се да ће се сарадња и даље ширити, како овај фестивал буде растао. Ипак, активан сам у западној Србији, волим овде да радим јер сам Ваљевац.

Један сте од оснивача и Миксер фестивала.

- То је један од највећих Фестивала иновативности и креативности на Балкану, ако не и највећи, који смо основали пре девет година и заправо је фестивал уметности, посебно примењене и дизајна, као и осталих извођачких уметности а који је имао свој креативни центар у Београду и Загребу. Ту смо промовисали нове просторе, пре свега Сава малу која до тада није постојала на културној мапи. Сада сам изашао из те приче због својих професионалних обавеза али на моју велику радост, они и даље раде веома успешно. Те регионалне иницијативе су

фантастичне и требају нам у већем броју, у позоришту такође, као што је случај са овим Фестивалом без превода. То може да нас извади јер смо премало да бисмо могли сами да радимо.

Кроз професионални живот, провучи се и музика.

- Поред позоришта бавим се и педагогијом на Академији, бавим се креативном продукцијом, извршном продукцијом кроз фестивале музике, све

то у ствари радим да ми позориште не би досадило. Ако би се само тиме бавио а живим са својом девојком која је драмски писац, било би ми позориште и код куће и на послу и зато моја бојазан да бих се учарио и да би можда мање волео позориште него што га сад волим. Дозирам га, тако да сам до краја ове године урадио само три представе. Мада су и три премијере превише.

Као доцент на Академији уметности у Београду, радите са мла-

дим људима, како их видите, као јунаке нашег доба или жртве у околностима у којима су изабрали да се баве уметношћу?

- Припадник сам најпогрешније генерације коју би требало питати о томе. Ја сам 85'годиште, дакле припадник генерације која је направила ово друштво спектакла. Ми смо део тог глобалног света који су направили и google и facebook, мада памтим и аналогни и дигитални свет. У исто време, припадник сам генерације која је кренула у школу 1992. И не памтим да је овде икад било добро. Не могу да упоређујем јер немам црно и бело. Мени јесу причали да је некад било бело али ја живим друштво спектакла у коме кликем по интернету сваког тренутка, па би било лицемерно да нешто говорим о овим младим људима.

Кликнувши по том истом интернету, приметил сам да сте радили врло шаролике представе, од Шекспира до *Црвенкапе*. Да ли је то та иста потреба да различите теме свуда помало зачепркате?

- Често мешамо појмове ауторски пројекат, ауторска представа... ауторство је лични печат који дајеш неком својом естетиком, својим третирањем проблема који те се тичу, као и неким жанровским одредницама. Поборник сам Кјубриковог стила који се увек бавио различитим темама и ниједан његов филм не личи на онај претходни. Тиме се водим зато што сам још млад редитељ, имам само 34 године и тако ће бити док се не пронађем. Волим да се опробам у нечему што не знам и што ми је изазов.

М. Петровић

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

Додир уметности кроз позориште

У оквиру пратећег програма 24. Југословенског позоришног фестивала, у холу Народног позоришта, др Радивоје Динуловић, архитекта, професор на Техничком факултету у Новом Саду, отворио је 23. изложбу фотографија познатог ужичког фотографа Радована Баје Вујовића, насталих на прошлогодишњем ЈПФ-у. Проф. др Радивоје Динуловић присетио се реченице Ролана Барта, француског филозофа, који је у својој књизи „Светла комора“ написао, да фотографија не додирује уметност кроз сликарство, већ кроз позориште.

- Дакле, фотографија у својој бити није визуелна, већ је сценска уметност. Гледајући фотографије које Баја ради, јасно ми је шта је Барт

позоришног фестивала, који је већ деценију без прекида његов верни гледалац. По речима проф. Динуловића, Радован Баја Вујовић спада у људе који упорно, континуирано, са уверењем и страшћу истрајно раде свој посао, а такви људи су, за време у којем живимо и припадамо, велики хероји нашег доба.

Р.П. фото: Н.К.

BANCA INTESA

Impol · Seval

ПИШЕ:
Алмир Имширевић

РЕЧ КРИТИКЕ

СОФКА ИЗ АПОТЕКЕ,
БЕЗ РЕЦЕПТА

„Много су нам глупи обичаји“, каже један од ликова у представи „Нечиста крв“, те можда и без намјере успоставља дијагнозу друштва које бива осликано у представи Народном позоришта из Београда. Редитељ Милан Нешковић, заједно са Мајом Тодоровић, ауторицом драмског предлошка, баца каменчић на традицију. Наравно, домољуби танких живаца, осјетљиве мушкарчине, лоши политичари, увијек будни националисти, анестетизирани конзументи кича, беспосличари свих врста, бивају „увријеђени“, те се позивају на „светост класика“.

Бора Станковић, посве је јасно, не треба заштитиника; већ дуже од стотину година, колико је прошло од објављивања истоименог романа, његова актуелност је најбољи показатељ наше властите глупости, неспособности и несреће. Антигона, Еуридика, Хасанагиница, гђица Јулија, Нора, Офелија, Софка – само су нека од имена из многобројних прича о женама које страдају због мушкараца. Разликују се по начину отпора, по спремности да донесу одлуку која ће промијенити њихове животе, да се одупру. Ипак, много чешће допуштају да одлуке, уместо њих, доносе други. И баш зато, иако је посве уобичајено свијет у којем живимо називати „мушким“, начин на који сви заједно страдамо, летаргија са којом посматрамо суноврат морала и нарастање сваке врсте насиља, опасно нас приближава „женском бићу“ и његовој улози у традиционалном друштву.

Нешковић се одлучује за сценографију у којој лако можемо замислити Владимира и Естрагона, те осјетити узалудност јер, постаје јасно – за промјену се не боримо, већ је чекамо. Она се, наравно, не појављује, а од редитеља и списатељице нисмо ни очекивали одговоре на питања, нисмо тражили рјешења.

Прича Боре Станковића овај пут је исписана женском руком, а савремена историја свјетске драматургије тврди нам да су те руке данас сигурније, прецизније, а неријетко и јаче од оних „мушких“ (што су све чешће под наводницима). Маја Тодоровић је одлучила да њен језик не буде прегруб, сиров и потпуно ослобођен стега наметнутих романом и правилима књижевности која бјежи од театра. Одлучила се за одбацивање фолклора и ликовима допустила да проговоре језиком који им је ближи, јаснији, те и тиме покушала дати јасан знак да се драма дешава и изван језика, да је ограничена људским карактерима, а не правописом и граматиком. Нешковићево читање „Нечисте крви“ почиње прањем руку, па тако одабраним поступком и симболично, са наредних сцена скида могуће слојеве „прљавштине“ која прекрива човјека/јунака заглављеног у болесном друштву. Ово није само прича о женама, о насиљу и неправди која им се чини; овдје подједнако, ако не и болније, страдају и мушкарци. Они зло преносе један на другог, наслјеђују га попут породичног блага, проширују га и умножавају. Малољетни дјечак бива изложен традицији као што се, неком тужном

грешком или напросто непажњом, бива изложен заразном вирусом и смртоносној болести. Сцена у којој отац носи сина на раменима и истовремено се приближава „забрањеној“ Софки, можда је и онајбоља слика ове представе. Тај приказ призива у сјећање оне страшне кадрове филмског „XXI вијека“ у којем се надлазећи фашизам препознаје најприје у тјелесном, у огољеним људским потребама, у животињском пориву који се више не да обуздати и који почиње уништавати све око себе.

Политичка ангажованост и театар који на томе инсистира, наравно, нису увијек пожељни. Свједоци смо како се под том синтагмом продаје много лоших идеја и још лошијег позоришта, али у случају „Нечисте крви“ било је посве очекивано дубље забити скалпел у тијело данашњег друштва. Наслов провоцира и тражи јасан став, без увијања. То је, можда, и највећа замјерка овој представи и овом читању дјела Боре Станковића. Редитељ је „превише пристојан“, одлучио се бавити крвљу, али је уместо хирурга остао љубазни и услужни апотекар. Ликови/глумци остали су „умивени“, скоро па не упрљани.

Ерос у представи Народном позоришта из Београда је успорен, одузет му је полет, па прича пријети да залута у посве други, непланирани жанр. Можда се баш због тога неоправданим чине поједине редитељске одлуке попут, рецимо, „холовудског“ плеса Софке и њеног млађахног мужа. Мотивација често остаје упитна, тешко препознатљива, а радња постаје сама себи сврха. Женски ликови су гурнути у други план, није им остављено довољно простора да се разиграју, а грубост мушкараца није претјерано пропитивана. Осуђена је без ваљаних „доказа“. Лицемерје у којем живе Станковићеви ликови, али и ми данашњи, јасно се чује из једноставних реплика попут оне коју изговара један од родитеља – „Да су нам деца жива и здрава!“ Зла крв се маскира у традицију и добре намјере. Станковићеви очеви, баш зато, јесу слични грчким херојима. А треба подсјетити, херојство, како су га доживљавали и описивали антички Грци, не подразумева бављење моралом и етиком. Тако се херојским чином, кажу нам књиге историје, сматрало и убиство дјете које је починио разочарани антички боксер. Након што је изгубио у борби, гњеван и раздражен, срушио је стубове храма у којем су боравиле његове будуће жртве. Чињеница да је био у стању направити такво дјело, прећи границе које су и тада, баш као и данас, исцртавали заједно Бог и људи, приграбила му је статус – хероја.

Они доносе одлуке и страдају, а своје погрешне свјетоназоре преносе дјеци. Кривица се овдје насљеђује, а нечиста крв се не да тако лако сапрати. Она је неизлјечива болест, али најжалост, није увијек и смртна. Ушукани смо у њој баш као у смраду властитог тијела. Туђе тијело је оно које воња.

И да, факат, много су нам глупи обичаји!

РЕЧ ПУБЛИКЕ

ЖИВИМО НЕКИ ЖИВОТ НОВИ...

Јелена Кузмановић: Сјајна драма, врло вешто уобликована у данашњицу. Мислим да је настајала данас, да би и Станковић врло задовољно аплаудирао из гледалишта.

Стефан Ђурић, студент: Мислим да је почетак веома задовољавајући. Веома храбра обрада једног од драгуља наше класичне књижевности, где се види свевременост Боре Станковића. Времена су друга, али наши животи се и даље живе по устаљеном калупу.

Марија Станић, економиста: Вечерас смо идентификовани са тешким проблемима нашег друштва као што је насиље у породици и његово скривање од очију јавности. Доминантна бахатост и прекост мушкараца у породичном животу, али и у односу са женама. Врло дирљиво и ефектно казивање личних фрустрација према животу и проблемима

које нам намеће.

Бранко Савић, предузетник: Не могу да кажем да ми се није свидела представа, али је ипак, ово вечерас био наш национални театар. Мислим да је мало дуго, могло је бити краће, динамичније. Очекивао сам детаљније читање романа, да ће бити више драме, што вечерас нисам видео. Одлична глумачка поставка, сценски ефектно, али не потпуно уобликовано. Мало ми је и засметао почетак и крај. Крај на почетку и крај на крају. Можда ја то не разумем, али некако ми се крајеве одударују од целине.

Александар Мићић: Све у свему.... „Ми живимо неки живот нови, а молимо стари да се врати...“

Б. Д.

НЕБОЈША ДУГАЛИЋ, ГЛУМАЦ

Сваки човек је у потрази за јунаком у себи

- Мислим да је сваки човек у потрази за јунашћом. Можда не толико за јунаком својих времена, већ много више у потрази за јунаком у себи, каже глумец Небојша Дугалић

Последње две године ради-те интензивно на неколико колосека. Пратимо вас у телевизијским серијама, ту су и позоришне улоге. Како успевате да све те ликове помирите у себи и изнесете на прави начин?

- Ни сам не знам како успевам. Направим себи распоред, па пробам да га испуним. Сви ти ликови били су за мене изазов, продукције су биле веома квалитетне. Да није било тако ја се не бих ни прихватао тог посла. Прихватао сам улоге за које сам веровао да их могу урадити ваљано и да ће то што радим као целина испасти довољно добро да могу мирне савести да ставим свој потпис на то.

Постоје ли жанрови који вам посебно леже и редитељи који су од вас као глумца можда добијали и више него што сте сами очекивали?

- Што се жанра тиче не постоји онај који бих могао назвати омиљеним и то из више разлога. Моје мишљење је да ни раније није било неких стриктних и чистих жанро-

ва, а нема их поготово данас када је у свему ономе што се ради присутна у суштни мешавина различитих жанрова. Мене лично много више занима да ли је нешто добро написано, колико слојевито и прозивајуће и то чему бих ја у тој причи могао да послужим. Када је реч о редитељима мислим да су они део целине са одређеним задат-

ком. Све то што се ради било у позоришту, на филму или телевизији, производ је великог броја људи. Сви се ми трудимо да из себе извучемо оно најбоље и да једни друге инспиришемо. За мене то нису позиције неке хијерархије. Бар ја нисам навикао да радим тако да неко мора из мене нешто да извучи. Волим да радим са сарадницима

који су равноправне снаге, тамо где можемо добро да се играмо, када нема те потребе да било ко извучи из било кога било шта. Суштина је да у тој слободи међусобног заигравања будемо једни другима инспиративни. Имао сам срећу да су у последње две године моје сарадње биле таквог типа тако да је било обострано подстицајно.

Ко је за вас јунак нашег доба?

- Мислим да је сваки човек у потрази за јунашћом. Можда не толико за јунаком свог времена, већ много више у потрази за јунаком у себи. Самом чињеницом да неко постоји и траје он покушава да докаже своје јунаштво пред животом и његовим изазовима. Иначе нисам склон да себи задајем неке идеалне слике којима ћу тежити, већ пре свега желим да истражујем шта то све јунак може бити и шта то значи бити јунак овде и сада? А у какво ће се то јунаштво нешто од онога што чинимо претворити, остављам времену да ми у неком тренутку каже.

Н.Т. фото: Н.К.

ЈОВАНА СТОЈИЉКОВИЋ, ГЛУМИЦА

Прижељкивала Софку

- Јована Стојиљковић је још од студентских дана прижељкивала улогу Софке и сада јој се жеља и остварила

По трећи пут на сцени националног театра, после скоро пола века од његовог последњег извођења постављена је драма Боре Станковића „Нечиста крв“. Трећу Софку тумачи млада глумица, Јована Стојиљковић, којој је ова улога прва у НП Београд, а коју је прижељкивала још од студентских дана.

- До сада сам неколико пута читала овај, један од наших најзначајнијих класичних романа, и ниједном утисак који је ова драма оставила на мене није био исти. Некако у склопу средњошколске лектире доживела сам је на један начин. Била сам обузета целином коју ова драма носи. На академији, утисак је био доста другачији. Тада сам замишљала како би било добро када бих баш ја играла Софку. То би ми био један велики задатак, да тумачим један од

значајнијих домаћих женских ликова. Што се тиче овог текста, иако је обрађен и прилагођен данашњици и даље верно прича оригиналну Станковићеву драму, драму једног живота која је испреплетана свим могућим недаћама, али и лепотама које живот носи. Много енергије је уложено у овај комад. После представе осећам се као „издувани балон“, јер заиста сам улогу прижељкивала и дајем све од себе да је изнесем до танчина, што је врло исцрпљујуће.

Софка из Ваше перспективе?

- Софка се издваја по својим особеностима. Има свој богат унутрашњи свет који следи и чува. Јака, пркосна, емотивна, заводљива, заштићена. Чека моменат када ће се „отворити“ за свет. А онда када се све то пребрзо деси она успева и у тим околностима да држи ствари под контролом. Софку можемо упоредити

са свим женама данашњице, као и са свим породичним проблемима, о којима је и Станковић писао. Зато је добро да се он и данас игра.

Ко је јунак нашег доба? Софка?

- Мислим да је сваки човек, обичан човек, јунак било ког доба у коме живи.

Б. Дамњановић

ИЗ КРИТИКА

БОРИС ЛИЈЕШЕВИЋ, РЕДИТЕЉ:

„Из неке старе кутије с текстовима који чекају више од деценије, изронио је Лоренцачо. Добио сам га од Огњенке Милићевић прије готово петнаест година. Узбудио ме спој великог историјског и интимног; општег и личног. У једној особи боре се револуционар и Отац који страхује за своју дјецу; тираноубица и дјечак који жели да сачува своју душу и добар глас о себи. Дјечак је желио да добије своје мјесто у историји, а изгубио је све. Разочарао се, схватио да је промашио циљ, живот. Пут у историју поплочан је пороцима, гријехом и непочинствима. Не треба радити за човјечанство и за општу добробит јер се последице не могу опрати руке.“

Алфред де Мисе (11. децембар 1810 - 2. мај 1857) био је француски књижевник, познат као један од најистакнутијих представника романтичарског покрета. Најпознатије дело му је *La confession d'un enfant du siècle* полуаутобиографски роман инспириран његовом љубавном везом са Жорж Санд. *Лоренцачо* је настао 1834. године, а заснован је на историјском догађају.

Лоренцачо пред публиком ЈДП-а

„Драматург, Федор Шили овај комад описује на следећи начин: “Године 1830, комад “Венецијанска ноћ”, Алфреда де Мисеа, доживљава дебакл у позоришту и скида се са репертоара после прве репризе. Од тог тренутка де Мисе одлучује да више неће писати драме за извођење, већ само за читање. Тако, 1834. године, настаје комад “Лоренцачо”, заснован на историјском догађају убиства фирентинског војводе Александар ди Медичија од стране његовог рођака Лоренца 1537. године.

Чим се суочите са де Мисеовим “Лоренцачом”, свесни сте колико је важна та чињеница, да је комад писан да се чита, а не да се игра. Од списка лица који наводи 36 ликова, па још „пажеви, војници, калуђери, дворјани, изгнаници, студенти, слуге, грађани...”, до сцена које би у верној поставци исказане пишчеве жеље морале имати 20 до 30 статиста у њима, до самог трајања, које би било неколико сати дуже од уобичајеног трајања позоришних представа на које смо навикли, до одређеног броја сцена које имају дијалоге и ликове, али не нужно и радњу. Све су то ствари које вас могу забринути и обесхрабрити по питању лакоће постављања де Мисеовог “Лоренцача” на сцену.

Међутим, колико год све то могло у првом тренутку да вас забрине и обесхрабри, исто тако је од првог читања јасно да постоји „нешто“ у “Лоренцачу”. Да је то комад који је у својој суштини жив, узбудљив, драматичан, који тражи не само читаоца, већ и сцену, глумце, публику. Тражи онај чаробан тренутак кад се светла у сали гасе, а кад се упале, налазимо се у Фиренци у 16. веку...”

Д.Ђ./Новости Онлине

ВЕЧЕРАС

ЈУГОСЛОВЕНСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ

БЕОГРАД

ЛОРЕНЦАЧО

Алфред де Мисе

Режија: Борис Лијешевић
Адаптација и редакција превода: Борис Лијешевић, Федор Шили, Милош Кречковић
Драматургија: Федор Шили, Милош Кречковић
Сценографија: Горчин Стојановић
Костимографија: Марија Марковић Милојевић
Композиција: Ања Ђорђевић
Текст сонгова: Марија Стојановић
Сценски говор: Ђиљана Мркић Поповић

ИГРАЈУ:

Лоренцо ди Медичи, Изгнаник, Грађанин

МАРКО ЈАНКЕТИЋ

Филипо Строци, Аламано, Корсини, Паци

БРАНИСЛАВ ЛЕЧИЋ

Војвода Александар ди Медичи, Кардинал, Козимо ди Медичи, Златар, Трговац, Студенти, Властелини, Чланови Већа осморице

МИЛАН МАРИЋ

Луиза Строци, Марија Содерини, Вратар, Изгнаник, Грађанка

СЛОБОДА МИЋАЛОВИЋ

Катарина Ђинори, Габријела, Изгнаник, Грађанка

МИЛЕНА ВАСИЋ

Пјетро Строци, Мафио

МИОДРАГ ДРАГИЧЕВИЋ

Господар Мауриче, Ђулијано Салвијати, Официр, Изгнаник

ПЕТАР БЕНЧИНА

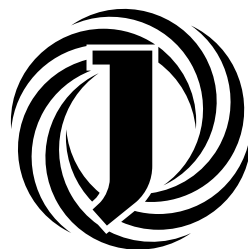
Приор Леоне Строци, Биндо Алтовити, Калуђер, Официр, Изгнаник

АНДРИЈА КУЗМАНОВИЋ

АПЛИКАЦИЈА ЈПФУ ЗА МОБИЛНИ ТЕЛЕФОН

Фестивал од ове године има апликацију за мобилне телефоне, која се бесплатно може преузети са Play продавнице или користити преко линка <http://m.jpf.uzickopozoriste.rs/> који се налази на врху портала ЈПФ "Без превода"

Корисницима се нуди богат садржај, а осим информација које се налазе и на порталу као што су: подаци о овоме годишњем такмичарском и пратећем програму, интервјуи са популарним глумцима, редитељима, писцима, Билтени, реч критике или видео записи, кроз ЈПФ апликацију се лако може доћи до података о ранијим фестивалима, наградама, глумцима и сл.

Jedinstvo

ПИШЕ:
Зоран Јеремић

О КРИВИЦИ

Ако изузем нашу Биљу, заносну Коштану коју каткад угледам с оне сунчане стране Коштичког потока, не видеж до синоћ јунаке из литературе Боре Станковића у адидасовој тренерци. Не мари. Нисам неки позоришни пуританац. Видео сам на фестивалској сцени и Хамлета у тангама, и луду Живку травестирану ко за журку Ендија Ворхола, али нешто ми је у драматуршки дестилисаној варијанти „Нечисте крви“ недостајало.

Добро, бар ми Ужичани знамо колико та „дестилација“ кошта. Како би то ови наши top shop политичари рекли, за то је потребан појачани ниво инвестиција. Међутим, иако ме Нешковић пре неколико година купио са „Белом кафом“ Аце Поповића, причинило ми се да ми се синоћ обраћао као средњошколцу који не чита литературу.

Донекле је у праву. Кад је требало да читам „Нечисту крв“ ја се нисам одвајао од „Блудног сина“ Чарлса Буковског, али не може ми у позним годинама позоришно најлон паковање продавати као органску романисијерску храну. Ваљда сам нешто у међувремену и научио. Ја двадесет четири године седим склупчан у мрак са ужичком публиком. Синоћ ме је лично господин-редитељ-професор-министар-амбасадор Мићуновић прогласио за јунака нашег

доба, а Слаћна одликовала орденом заслуга за народ јер не видим даље од сува леба и чистог образа.

Нимало случајно, за рукопис Боре Станковића често кажу да представља прозни израз филозофије Божидара Кнежевића. Тај генијални мислилац с краја 19. века пет година предавао је француски језик и филозофску пропедутику у Ужичкој гимназији. Није немогуће да су га тек по одласку из Ужица прозвали „мрачни Хераклит“, можда се ни у то време није могло два пута у чисту Бетињи окупати. Имао је тај несретни Кнежевић једну мисао која гласи: „Данашње лажно друштво личи на библиотеку у којој су књиге распоређене не по унутрашњој вредности него по формату и повезу.“ Далеко је то у роману препознао двојац Нешковић & Тодоровић, али је то позоришно форматирање малкице шкрипало.

Сетих се и рефрена из песме „Крива сам“ са синглице легендарне ужичке певачице Радмиле Бурлић. Рада се иначе ових дана упокојила а да Град прстом није мрднуо да јој ода дужну почаст. Песму је компоновао Жарко Петровић, а рефрен иде овако: Крива сам, крива за свој грех / крива сам за свој сан / јер све сам хтела да доживим / за један кратак трен.

Тако некако отпевао бих доживљај „Нечисте крви“ Народног позоришта. У сваком погледу.

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ 24. ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ПОЗОРИШНОГ ФЕСТИВАЛА

Колекција деценије

У Галерији „Рефлектор“ у Крчагову, синоћ је отворена изложба, део дугорочног кустоско-уметничког истраживачког пројекта „Колекција деценије“ који као полазиште узима међународну колекцију уметничких дела савремене уметности Октобарски салон, основану 2011. године. Кроз серију изложби и програма радови из ове колекције приказују се у различитим излагачким контекстима, испитујући тако и могућности институционалних сарадњи. Тако концептиран пројекат, у свом облику и формату променљив, истражује услове у којима се приказује савремена уметничка продукција, преиспитујући истовремено позицију ове, али и генерално уметничке колекције као јавног добра.

У Галерији „Рефлектор“ изложени су радови у којима се аутори баве позицијом уметника и уметности, односом уметности и друштва и уметничким радом. Учесници изложбе су уметници: Синиша Илић, Анси Каситони, Марта Попивоца, Синиша

Радуловић, Бранимир Стојановић, Ана Хушман. Аутори кустоско-уметничког истраживања су Зорана Ђаковић Минити и Синиша Илић.

Други део овог пројекта садржи филмове уметника из Колекције Октобарски салон и разговоре са уменицима Милицом Томић, Горданом Анђелић Галић и Бојаном Фајфрићем који ће бити приказани у недељу на Малој сцени Народног позоришта у 18 сати. Овај пројекат подржали су Град Београд, Министарство културе и информисања Републике Србије и Град Ужице. **П.П.**

ОЦЕНА ПУБЛИКЕ

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД
НЕЧИСТА КРВ 4.40

ФЕЉТОН (2)

Ужичанин заслужан за развој позоришта у региону МИХАИЛО МАРКОВИЋ (Ужице 1869 – Загреб 1946)

У сваком броју Билтена ЈПФ-а објављујемо фељтон о Михаилу Марковићу Ери, Ужичанину, који је током свог радног века дао велики допринос развоју позоришта на простору бивше Југославије. О овом изузетном културном раднику сазнајемо захваљујући ужичком новинару Зорану Жеравчићу који наставља своје истраживање о Михаилу Марковићу.

У глумачким водама са 16 година

Стојан Обрадовић, члан Окружног суда, установио је театар у Ужицу још 1856. године. Тако је, пре рођења Михаила Марковића Ужице имало позориште, а забележена су и гостовања путујућих позоришних дружина. Крајем седме деценије XIX века у кући Милана Каљевића, старешине Окружног суда, годину дана пре Марковићевог рођења, „склопљена је позоришна дружина“. У Каљевићевој театарској кући, крајем осме деценије XIX века, када је Михаило имао око 10 година, изводи се представа „Смрт Стефана Дечанског“ на коју „најлепши цвет нашег грађанства с љубављу долази“.

Може се само нагађати да ли се већ тада, у родном граду, у раној младости Михаило „заразио“ глумом или га је она под своје узела када га је отац, по свршетку ниже гимназије у Ужицу, послалао у Београд на стицање трговачких знања како би наследио оца у бакалуку. Тек, 1885. године, Михаило ступа у дружину Михаила Лазића „Стрица“ у Параћину, као путујући глумац. Тада су позоришне трубе биле бројне, глумци су прелазили из једне у другу док се, захваљујући првенствено таленту, не би скрасили у неком позоришту у великим градовима.

Михаило Марковић је променио више дружина – Лазе Поповића, Фотија Иличића, Ђуре Протића, Михаила Пешића, Петра Ђирића, прокрстаривши многа места не само у Србији. Иличићева дружина је 1892. године долазила у Ужицу, али изгледа да у то време Марковић није био члан ове дружине јер се не помиње међу глумцима који су наступали.

Први стални ангажман Михаило Марковић добија у Српском народном позоришту у Новом Саду 1889. године, али се ту није дуго задржао. Одлука да оснује своју трупу под именом „Приморско позориште“, са којом је пропутовао Далмацију, Босну и Херцеговину и друге области које су тада биле део Аустро-Угарске монархије, била је судбоносна. Иако се његова трупа растурила, а Марковић, опет, за кратко био примљен за сталног члана београдског а потом и новосадског позоришта, добија понуду који се не одбија. На позив Стјепана Милетића, управника Хрватског народног казалишта, 1894. добија ангажман у Загребу, у Хрватском народном казалишту. У то време театарски живот у Загребу је бујао, градила се импозантна зграда земаљског позоришта коју је 1896. године отворио цар Фрањо Јосиф I.

<https://kolektivuzice.rs>

Издаје: Савет XXIV Југословенског позоришног фестивала Ужице 2019.

Уређује: редакцијски одбор: Радојка Поповић – уредник, Ненад Ковачевић, Верика Туцовић, Мирјана Петровић, Ана Милошевић, Богдан Дамњановић, Зоран Јеремић, Алмир Имширевић.

Тираж: 500 примерака • Штамп: Графопринт, Ужице